חשבון הנפש — ז) צדק

צדק פרק ז

מאי דסני לך לחברך לא תעביד:

נת"ל (פי' פ"ז) שאהבת האדם את עצמו היא אהבה עזה שהטביע הש"י בנפש הבהמית מפני תיקון העולם, אלא מחמת שנפש הבהמית לעולם מעושה ואינה מצווה כנ"ל (סי' ח'). לפיכך אין לה אלא נהום כריסה בלבד (שם). ואמנם הנפש המשכלת מצווה לעשות רצון קונה דהיינו להיטיב לברואים, ובפרט לאדם החביב להקב"ה שבראו בצלם,✍ וז"ל התיו"ט (אבות פ"ג י"ד) בד"ה חביב אדם שנברא בצלם פירש"י לכן מוטל עליו לעשות רצון קונו וכו'. ולכל אדם אמר ר' עקיבא וכו', ואף לבני נח וכו' וכל המקבל ז' מצות ונזהר לעשותן הרי זה מחסידי אומות העולם, ויש לו חלק לעה"ב וכו' ע"ש: ומה גם למאמינים בבורא שמים וארץ ביישנים המרגישין בצער נהמא דכסופא ורחמנים על המצטרך לבריות שפניו משתנים ככרום (ברבות ו' ב'), לנו נאה להיות גומלי חסדים דהיינו לדבק במדתו של הקב"ה כנ"ל (סי' ו'), וביותר לאהוב לכל מאמינים בשם שנודעת לו חבה יתירה, שנצטוה גם הוא על האהבה הזאת מפי הגבורה, שנאמר ואהבת לרעך כמוך (ויקרא י"ח י"ט) ואמרו רז"ל שזה יסוד כל התורה כולה, ובמקום אחר אמרו (מכות כ"ד) בא חבקוק והעמידן על אחת שנא' וצדיק באמונתו יחיה, וגרסינן במדרש משלי, איש אמונות רב ברכות ואץ להעשיר לא ינקה, הנושא ונותן באמונה נכסיו מתרבין, והקב"ה מזמין לו פרנסתו, מפני שבני אדם בוטחין באמונתו, ויהיה ממונם מצוי לו תמיד, ולא די לו שמתפרנס מן האמונה, אלא שנקרא צדיק שנאמר וצדיק באמונתו יחיה (חבקוק ב') עכ"ל ר"ח ריש פרק מו"מ ונאמר אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, ואמרו רז"ל (אבות פ"ו) גדולה תורה שהיא נותנת חיים לעושיה בעולם הזה ובעוה"ב וכו':

והן אמת שאין אנו יודעין עכשיו כיצד כלולה כל התורה במצוה זו (עי' אגרת המוסר) ואין בידינו להשיב ליצר הרע ולאומות העולם, מה טעם לשעטנז ופרה אדומה וכו', מ"מ כלולין בחינוך הזה אפילו אצלנו מצות שבין אדם לחבירו, כגון המניעה מגנבה וגזלה עולה אונאה קנאה שנאה ומלשינות וכיוצא בזה ומה גם שיש בכלל הזה אפילו מצות עשה של ג"ח כנ"ל (סי' צ'):